
ЗАКОН УКРАЇНИ

Про державну допомогу суб'єктам господарювання

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 34, ст.1173)

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 2481-VIII від 03.07.2018, ВВР, 2018, № 36, ст.274
№ 692-IX від 16.06.2020, ВВР, 2020, № 43, ст.371
№ 1414-IX від 27.04.2021, ВВР, 2021, № 28, ст.233
№ 1630-IX від 13.07.2021, ВВР, 2021, № 46, ст.378
№ 1710-IX від 07.09.2021, ВВР, 2021, № 49, ст.390
№ 2079-IX від 17.02.2022, ВВР, 2023, № 16, ст.55
№ 2134-IX від 15.03.2022
№ 2175-IX від 01.04.2022
№ 2313-IX від 19.06.2022
№ 3302-IX від 09.08.2023, ВВР, 2023, № 89, ст.337
№ 3720-IX від 21.05.2024, ВВР, 2024, №№ 37-38, ст.238
№ 3991-IX від 08.10.2024}

Цей Закон встановлює правові засади проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання, здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції, спрямований на забезпечення захисту та розвитку конкуренції, підвищення прозорості функціонування системи державної допомоги та дотримання міжнародних зобов'язань України у сфері державної допомоги.

Розділ 1

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі нижченаведені терміни вживаються в такому значенні:

- 1) державна допомога суб'єктам господарювання (далі - державна допомога) - підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності;
- 2) заінтересовані особи - надавачі та отримувачі державної допомоги, суб'єкти господарювання, інші юридичні і фізичні особи, їх об'єднання, інтереси яких можуть зазнати впливу від надання державної допомоги;

3) індивідуальна державна допомога - захід державної допомоги, що здійснюється поза межами програми державної допомоги, а також окремі заходи державної допомоги, що здійснюються в межах програми державної допомоги, але підлягають повідомленню згідно з умовами такої програми та цим Законом;

4) місцеві ресурси - рухоме і нерухоме майно, кошти місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, об'єкти їх спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад, майно, що належить Автономній Республіці Крим, управління яким здійснює Рада міністрів Автономної Республіки Крим;

5) моніторинг державної допомоги - збирання та проведення аналізу інформації про державну допомогу з метою здійснення контролю за дотриманням вимог цього Закону та рішень Уповноваженого органу з питань державної допомоги (далі - Уповноважений орган), визначеного цим Законом, а також підготовка та подання звітності про державну допомогу;

6) надавачі державної допомоги - органи влади, органи місцевого самоврядування, органи адміністративно-господарського управління та контролю, а також юридичні особи, що діють від їх імені, уповноважені розпоряджатися ресурсами держави чи місцевими ресурсами і ініціюють та/або надають державну допомогу;

7) незабезпечена особа (працівник, який не може на рівних умовах конкурувати на ринку праці) - працездатна особа, щодо якої виконується одна з умов:

особа віком від 15 до 24 років або старша 50 років;

протягом шести місяців особа була безробітною;

особа не має повної середньої, середньої спеціальної чи професійно-технічної освіти або здобула таку освіту не пізніше ніж два роки тому та раніше не мала оплачуваної постійної роботи;

неодружена особа, яка проживає з однією чи більше особами, які перебувають на її утриманні;

особа працює в галузі чи має професію, в якій гендерна нерівність щонайменше на 25 відсотків перевищує середній рівень у всіх галузях економіки, та належить до гендерної групи, щодо якої існує така нерівність;

особа є представником етнічної меншості та потребує розвитку мовних навичок, професійного навчання і досвіду роботи за профілем з метою набуття перспектив отримання постійної зайнятості;

- 8) незаконна державна допомога - нова державна допомога, надана без повідомлення Уповноваженого органу або в період після повідомлення, але до прийняття Уповноваженим органом рішення про допустимість державної допомоги для конкуренції, або надана всупереч рішенню Уповноваженого органу про визнання нової державної допомоги недопустимою для конкуренції, крім категорій державної допомоги, надавачі якої згідно із цим Законом звільнені від обов'язку повідомлення про нову державну допомогу;
- 9) незначна державна допомога - державна допомога одному суб'єкту господарювання, сукупний розмір якої незалежно від її форми та джерел не перевищує за будь-який трирічний період суму, еквівалентну 200 тисячам євро, визначену за офіційним валютним курсом, встановленим Національним банком України, що діяв на останній день фінансового року;
- 10) неналежне використання державної допомоги - будь-яке використання державної допомоги її отримувачем, що суперечить рішенню Уповноваженого органу про допустимість такої допомоги для конкуренції;
- 11) нова державна допомога - будь-яка державна підтримка суб'єктів господарювання, що не є чинною державною допомогою, а також внесення істотних змін до умов надання чи обсягу чинної державної допомоги;
- 12) отримувач державної допомоги - суб'єкт господарювання, який отримує державну допомогу;
- 13) повідомлення про нову державну допомогу - інформація про нові програми державної допомоги або індивідуальну державну допомогу, що подається до Уповноваженого органу для прийняття ним рішення про допустимість державної допомоги для конкуренції;
- 14) послуги, що становлять загальний економічний інтерес, - послуги, пов'язані із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян, що не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки;
- 15) програма державної допомоги - нормативно-правовий акт або сукупність актів, на підставі яких певним категоріям суб'єктів господарювання передбачається надання державної допомоги впродовж певного або невизначеного періоду у визначеному або невизначеному розмірі;
- 16) ресурси держави - рухоме і нерухоме майно, кошти державного бюджету, інші кошти, що є об'єктом права державної власності, земля та інші природні ресурси, що є об'єктами права власності Українського народу, бюджети фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, щодо яких здійснюється державний нагляд або якими управляють чи розпоряджаються органи влади;

17) ризиковий капітал - внесок до статутного капіталу суб'єктів малого та середнього підприємництва за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів з метою забезпечення певного виду діяльності на період розроблення техніко-економічного обґрунтування, бізнес-плану, заснування підприємства, налагодження чи розширення виробництва;

18) чинна державна допомога - програма державної допомоги чи індивідуальна державна допомога, яка існувала на день набрання чинності цим Законом або щодо якої Уповноважений орган прийняв рішення про допустимість такої допомоги для конкуренції та строк дії якої ще не завершився.

2. Терміни "суб'єкт господарювання", "товар", "економічна конкуренція (конкуренція)", "органи влади", "органи адміністративно-господарського управління та контролю" вживаються у значенні, наведеному в Законі України "Про захист економічної конкуренції".

Стаття 2. Принцип недопустимості державної допомоги для конкуренції

1. Державна допомога є недопустимою для конкуренції, якщо інше не встановлено цим Законом.

Стаття 3. Сфера застосування Закону

1. Дія цього Закону поширюється на будь-яку підтримку суб'єктів господарювання надавачами державної допомоги за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів для виробництва товарів або провадження окремих видів господарської діяльності, крім випадків, передбачених частиною другою цієї статті.

2. Дія цього Закону не поширюється на підтримку:

1) у сфері сільськогосподарського виробництва та рибальства, виробництва зброї і військового спорядження для потреб Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також правоохоронних органів спеціального призначення, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України;

2) господарської діяльності, пов'язаної з:

інвестуванням в об'єкти інфраструктури із застосуванням процедур державних закупівель;

наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг. Перелік послуг, що становлять загальний економічний інтерес, встановлюється Кабінетом Міністрів України;

3) проектів та заходів, що реалізуються Українським інститутом книги у порядку, встановленому Законом України "Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні", у тому числі надання державної субсидії розповсюджувачам видавничої продукції (книжкової продукції);

{Частину другу статті 3 доповнено пунктом 3 згідно із Законом № 2481-VIII від 03.07.2018}

4) проектів, що реалізуються Українським інститутом книги у порядку, встановленому Законом України "Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні";

{Частину другу статті 3 доповнено пунктом 4 згідно із Законом № 692-IX від 16.06.2020; в редакції Закону № 2313-IX від 19.06.2022}

5) проектів, що реалізуються Українським молодіжним фондом, у порядку, встановленому Законом України "Про основні засади молодіжної політики";

{Частину другу статті 3 доповнено пунктом 5 згідно із Законом № 1414-IX від 27.04.2021}

6) державне стимулювання керуючих компаній, ініціаторів створення - суб'єктів господарювання та учасників індустріальних парків згідно із Законом України "Про індустріальні парки".

{Частину другу статті 3 доповнено пунктом 6 згідно із Законом № 1710-IX від 07.09.2021}

Стаття 4. Форми державної допомоги

1. Державна допомога полягає у передачі ресурсів держави чи місцевих ресурсів окремим суб'єктам господарювання, а також у втратах доходів відповідних бюджетів.

Державна допомога може реалізовуватися, зокрема, у таких формах:

1) надання субсидій та грантів;

2) надання дотацій;

3) надання податкових пільг, відстрочення або розстрочення сплати податків, зборів чи інших обов'язкових платежів;

4) списання боргів, включно із заборгованістю за надані державні послуги, списання штрафних санкцій, компенсація збитків суб'єктам господарювання;

5) надання гарантій, кредитів на пільгових умовах, обслуговування кредитів за пільговими тарифами;

- 6) зменшення фінансових зобов'язань суб'єктів господарювання перед фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- 7) надання, прямо чи опосередковано, суб'єктам господарювання товарів чи послуг за цінами нижче ринкових або придбання товарів чи послуг суб'єктів господарювання за цінами, вище ринкових;
- 8) продаж державного майна за цінами, нижче ринкових;
- 9) збільшення державної частки в статутному капіталі суб'єктів господарювання або збільшення вартості державної частки на умовах, неприйнятних для приватних інвесторів.

Розділ 2

ДОПУСТИМІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ

Стаття 5. Допустима державна допомога

1. Державна допомога є допустимою, якщо:

- 1) допомога має соціальний характер, кінцевими вигодонабувачами якої є споживачі, за умови, що така допомога надається без дискримінації, пов'язаної з походженням товарів;
- 2) надається з метою відшкодування збитків, завданих надзвичайними ситуаціями техногенного чи природного характеру.

{Стаття 5 в редакції Закону № 692-IX від 16.06.2020}

Стаття 6. Державна допомога, що може бути визнана допустимою

1. Державна допомога може бути визнана допустимою, якщо вона надається для таких цілей:

- 1) сприяння соціально-економічному розвитку регіонів, рівень життя в яких є низьким або рівень безробіття є високим;
- 2) виконання загальнодержавних програм розвитку або розв'язання соціальних та економічних проблем загальнонаціонального характеру;
- 3) сприяння окремим видам господарської діяльності або окремим економічних сфер, або суб'єктам господарювання в окремих економічних зонах, за умови, що це не суперечить міжнародним договорам України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

{Пункт 3 частини першої статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом № 692-IX від 16.06.2020}

4) підтримки культури, креативних індустрій, туризму та збереження культурної спадщини, якщо вплив такої державної допомоги на конкуренцію є неістотним.

{Пункт 4 частини першої статті 6 в редакції Закону № 692-IX від 16.06.2020}

2. Кабінет Міністрів України визначає критерії оцінки допустимості окремих категорій державної допомоги, що надається для цілей, передбачених частиною першою цієї статті, зокрема, таких категорій:

- 1) допомога для забезпечення розвитку регіонів;
- 2) підтримка середнього та малого підприємництва;
- 3) допомога на професійну підготовку працівників;
- 4) допомога на працевлаштування окремих категорій працівників та створення нових робочих місць;
- 5) допомога на відновлення платоспроможності та реструктуризацію суб'єктів господарювання;
- 6) допомога на захист навколишнього природного середовища;
- 7) допомога на проведення наукових досліджень, технічний розвиток та інноваційну діяльність;
- 8) допомога на підтримку окремих галузей економіки;
- 9) допомога на подолання наслідків, спричинених особливо небезпечними інфекційними хворобами, під час дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України;

{Частину другу статті 6 доповнено пунктом 9 згідно із Законом № 692-IX від 16.06.2020; в редакції Закону № 3302-IX від 09.08.2023}

10) допомога для виконання заходів щодо пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації до неї.

{Частину другу статті 6 доповнено пунктом 10 згідно із Законом № 3991-IX від 08.10.2024}

3. В актах Кабінету Міністрів України, прийнятих відповідно до частини другої цієї статті, визначаються:

- 1) мета і форми державної допомоги;
- 2) категорії отримувачів державної допомоги;
- 3) максимальний розмір державної допомоги, яка може надаватися;
- 4) умови та спосіб розрахунку сукупного розміру державної допомоги;

5) витрати, що можуть бути відшкодовані отримувачам державної допомоги.

4. Рішення про визнання державної допомоги допустимою згідно із вимогами цього Закону приймає Уповноважений орган.

Стаття 7. Звільнення від обов'язку повідомлення про нову державну допомогу

1. Уповноважений орган може встановлювати звільнення від обов'язку повідомлення про нову державну допомогу окремих груп надавачів категорій державної допомоги, визначених частиною другою статті 6 цього Закону. Не допускається звільнення від обов'язку повідомлення надавачів державної допомоги на відновлення платоспроможності та реструктуризацію суб'єктів господарювання, а також на підтримку окремих галузей економіки.

Розділ 3

УПОВНОВАЖЕНИЙ ОРГАН

Стаття 8. Повноваження Уповноваженого органу

1. Уповноваженим органом є Антимонопольний комітет України.

2. До повноважень Уповноваженого органу належить:

1) отримання та розгляд повідомлень про нову державну допомогу від надавачів такої допомоги у порядку, встановленому цим Законом;

2) визначення належності до державної допомоги заходів з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, оцінювання допустимості державної допомоги для конкуренції, прийняття рішень, передбачених цим Законом;

3) збирання та проведення аналізу інформації про заходи з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, вимагання від надавачів та отримувачів державної допомоги, їх посадових осіб інформації, у тому числі з обмеженим доступом, необхідної для прийняття рішень, передбачених цим Законом;

4) надання:

надавачам державної допомоги обов'язкових для розгляду рекомендацій про внесення змін до умов надання такої допомоги з метою усунення або мінімізації негативного впливу державної допомоги на конкуренцію;

роз'яснень з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги;

5) прийняття рішень про:

тимчасове припинення надання незаконної державної допомоги відповідно до цього Закону;

припинення та повернення незаконної державної допомоги, визнаної недопустимою для конкуренції;

б) визначення порядку:

подання та оформлення повідомлень про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги;

розгляду справ про державну допомогу;

відкликання рішень, визначених частиною шостою статті 10 або частиною сьомою статті 11 цього Закону;

проведення моніторингу державної допомоги;

ведення та доступу до реєстру державної допомоги;

7) визначення:

форм та вимог щодо подання інформації про чинну державну допомогу;

методик формування карти регіонального розподілу державної допомоги, підготовки та оприлюднення офіційної звітності України у сфері державної допомоги;

8) розроблення та внесення в установленому порядку Кабінету Міністрів України пропозицій щодо прийняття нормативно-правових актів з питань державної допомоги;

9) здійснення заходів міжнародного співробітництва;

10) обмін інформацією з міжнародними організаціями, державними органами, неурядовими організаціями з питань державної допомоги в інших державах.

Розділ 4

НОВА ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА

Стаття 9. Порядок подання повідомлення про нову державну допомогу

1. Надавачі державної допомоги подають повідомлення про нову державну допомогу з пропозиціями щодо підготовки проектів законів, інших нормативно-правових та розпорядчих актів, спрямованих на підтримку суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, внесення змін до умов чинної державної допомоги.

2. Пропозиції щодо внесення змін до умов чинної державної допомоги підлягають повідомленню, якщо вони можуть істотно вплинути на рішення Уповноваженого органу про допустимість державної допомоги для конкуренції,

зокрема у разі, якщо вони стосуються мети, строків, обсягу, джерел фінансування та отримувачів державної допомоги.

3. Не подаються повідомлення щодо:

1) категорій державної допомоги, надавачі якої звільнені від обов'язку повідомлення на підставі статті 7 цього Закону;

2) незначної державної допомоги, якщо вона не стосується безпосередньо підтримки експортних операцій або переважного використання продукції вітчизняного виробництва порівняно з імпортованою продукцією;

3) внесення до чинних програм державної допомоги змін, що передбачають збільшення фінансування менш як на 20 відсотків бюджету відповідної програми.

4. Нова державна допомога, що підлягає повідомленню, може бути надана лише після отримання відповідного рішення Уповноваженого органу, передбаченого пунктами 1 і 2 частини шостої статті 10 або пунктами 1-3 частини сьомої статті 11 цього Закону.

5. Повідомлення про нову державну допомогу подаються надавачами державної допомоги Уповноваженому органу у визначеному ним порядку з урахуванням строків розгляду повідомлення та справи про державну допомогу, визначених цим Законом.

6. Повідомлення про нову державну допомогу повинні містити вичерпну та достовірну інформацію про мету, очікуваний результат, обсяг, строк, форми, правові підстави, надавачів та отримувачів державної допомоги.

7. Надавач державної допомоги може відкликати своє повідомлення про нову державну допомогу у будь-який час до прийняття Уповноваженим органом остаточного рішення, передбаченого частиною шостою статті 10 та частиною сьомою статті 11 цього Закону.

8. Суб'єкт господарювання, який має намір отримати державну допомогу, зобов'язаний подати її надавачеві відомості про господарську діяльність, про державну допомогу, отриману ним за останніх п'ять років, про правові підстави для отримання державної допомоги, її форму та мету.

9. Суб'єкт господарювання, який має намір отримати незначну державну допомогу, зобов'язаний подати її надавачеві відомості про господарську діяльність, а також про всю незначну державну допомогу, отриману ним протягом останніх трьох років, її форму та мету.

10. Вимоги до відомостей про господарську діяльність суб'єкта господарювання, який має намір отримати державну допомогу, визначаються

відповідним надавачем державної допомоги з урахуванням вимог щодо подання та оформлення повідомлень про нову державну допомогу, встановлених Уповноваженим органом.

Стаття 10. Розгляд повідомлення про нову державну допомогу

1. Якщо інформація у повідомленні про нову державну допомогу не відповідає встановленим вимогам або є неповною для прийняття рішення про допустимість державної допомоги для конкуренції, Уповноважений орган протягом 15 днів з дня отримання такого повідомлення інформує про це надавача державної допомоги, надсилає йому запит на додаткову інформацію і встановлює строк її подання, що не може перевищувати 30 днів з дня отримання запиту. На вмотивоване клопотання надавача державної допомоги Уповноважений орган може продовжити такий строк.
2. Повідомлення про нову державну допомогу вважається прийнятим до розгляду після 15 днів з дня його надходження, якщо протягом цього строку Уповноважений орган не повідомив надавача державної допомоги про те, що інформація у повідомленні не відповідає встановленим вимогам або є неповною для прийняття рішення про допустимість державної допомоги для конкуренції, та не надіслав запит на додаткову інформацію.
3. Якщо надавач державної допомоги не подав у встановлений строк відповідно до запиту Уповноваженого органу інформації, повідомлення про нову державну допомогу вважається відкликаним. У такому разі Уповноважений орган приймає рішення про відмову у розгляді повідомлення та письмово повідомляє про це надавача державної допомоги.
4. Якщо надавач державної допомоги у відповіді на запит Уповноваженого органу обґрунтовано доведе, що подання додаткової інформації є неможливим, оскільки така інформація йому невідома, недоступна або подавалася раніше, Уповноважений орган розпочинає розгляд повідомлення про нову державну допомогу на підставі наявної у нього інформації та повідомляє про це надавача державної допомоги. У такому разі повідомлення про нову державну допомогу вважається прийнятим до розгляду з дня отримання відповіді на запит Уповноваженого органу.
5. Рішення за результатами розгляду повідомлення про нову державну допомогу приймається Уповноваженим органом протягом двох місяців з дня початку його розгляду.
6. За результатами розгляду повідомлення про нову державну допомогу Уповноважений орган у встановленому ним порядку приймає рішення про:
 - 1) допустимість нової державної допомоги для конкуренції;

2) визнання підтримки суб'єкта господарювання, зазначеної у повідомленні, такою, що не є державною допомогою відповідно до цього Закону;

3) початок розгляду справи про державну допомогу.

7. Якщо протягом строку розгляду повідомлення про нову державну допомогу, встановленого частиною п'ятою цієї статті, Уповноважений орган не розпочав розгляду справи про державну допомогу, рішення про допустимість нової державної допомоги для конкуренції вважається прийнятим.

Стаття 11. Розгляд справи про державну допомогу

1. Уповноважений орган розпочинає у визначеному ним порядку розгляд справи про державну допомогу в разі виявлення обґрунтованих підстав для висновку про недопустимість державної допомоги для конкуренції або про проведення поглибленого аналізу допустимості державної допомоги для конкуренції за результатами:

розгляду повідомлення про нову державну допомогу;

проведення перевірки інформації про незаконну державну допомогу чи неналежне використання чинної державної допомоги;

відкликання Уповноваженим органом рішення згідно з частиною десятою цієї статті.

2. У рішенні про початок розгляду справи про державну допомогу зазначаються відомості про результати розгляду повідомлення про нову державну допомогу, обґрунтовані підстави для висновку про недопустимість державної допомоги для конкуренції або про проведення поглибленого аналізу допустимості державної допомоги для конкуренції.

3. Рішення про початок розгляду справи надсилається надавачеві державної допомоги протягом двох робочих днів з дня його прийняття. Інформація про початок розгляду справи розміщується на офіційному веб-сайті Уповноваженого органу та містить звернення до всіх заінтересованих осіб про подання протягом 30 днів вмотивованих заперечень та зауважень щодо надання державної допомоги. Уповноважений орган може безпосередньо надіслати таке звернення заінтересованим особам.

4. Заінтересована особа, яка подає Уповноваженому органу відомості, заперечення чи зауваження у зв'язку з розглядом справи про державну допомогу, може вимагати нерозкриття інформації про неї надавачеві такої допомоги.

5. Заперечення та зауваження заінтересованих осіб передаються Уповноваженим органом на розгляд надавача державної допомоги, який

протягом 30 днів з дати їх отримання зобов'язаний подати Уповноваженому органу обґрунтований висновок щодо отриманих заперечень та зауважень. У разі обґрунтованого клопотання надавача державної допомоги Уповноважений орган може продовжити такий строк.

6. Уповноважений орган приймає рішення за результатами розгляду справи про державну допомогу протягом шести місяців з дати прийняття рішення про початок розгляду такої справи.

7. За результатами розгляду справи про державну допомогу Уповноважений орган приймає рішення щодо:

1) визнання підтримки суб'єкта господарювання, зазначеної у повідомленні про нову державну допомогу, такою, що не є державною допомогою відповідно до цього Закону, у тому числі внаслідок внесення надавачем державної допомоги змін до умов її надання;

2) допустимості нової державної допомоги для конкуренції, у тому числі внаслідок внесення надавачем державної допомоги змін до умов її надання;

3) допустимості нової державної допомоги для конкуренції за умови виконання надавачем та отримувачами державної допомоги встановлених Уповноваженим органом зобов'язань;

4) визнання нової державної допомоги недопустимою для конкуренції;

5) припинення та повернення незаконної державної допомоги, визнаної недопустимою для конкуренції.

8. Рішення Уповноваженого органу надсилаються надавачам державної допомоги протягом трьох робочих днів з дня їх прийняття, а також розміщуються на офіційному веб-сайті Уповноваженого органу.

9. Державна допомога, надана всупереч рішення Уповноваженого органу про визнання такої допомоги недопустимою для конкуренції, підлягає поверненню у порядку, визначеному статтею 14 цього Закону.

10. Уповноважений орган може відкликати у визначеному ним порядку рішення, прийняте відповідно до частини сьомої цієї статті або частини шостої статті 10 цього Закону, якщо воно прийнято на підставі недостовірної інформації, що призвело до прийняття необґрунтованого рішення, та прийняти нове рішення у порядку, встановленому цією статтею.

Розділ 5

НЕЗАКОННА ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА ТА НЕНАЛЕЖНЕ ВИКОРИСТАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ

Стаття 12. Перевірка інформації про незаконну державну допомогу

1. У разі отримання під час проведення моніторингу чинної державної допомоги або з будь-яких інших джерел інформації про незаконну державну допомогу Уповноважений орган проводить перевірку такої інформації з метою забезпечення дотримання вимог цього Закону.
2. З метою перевірки інформації про незаконну державну допомогу Уповноважений орган надсилає відповідному надавачу державної допомоги вимогу щодо подання повідомлення про таку державну допомогу відповідно до частин п'ятої і шостої статті 9 цього Закону та встановлює строк подання такого повідомлення.
3. У разі неподання на вимогу Уповноваженого органу повідомлення про державну допомогу у встановлений ним строк або невідповідності інформації, зазначеної у повідомленні, встановленим законодавством вимогам, або надходження до Уповноваженого органу вмотивованої заяви суб'єкта господарювання про вжиття заходів до запобігання негативним наслідкам для нього у разі надання такої допомоги Уповноважений орган приймає рішення про тимчасове припинення незаконної державної допомоги до прийняття рішення про її допустимість для конкуренції і надсилає копію такого рішення відповідному надавачеві державної допомоги протягом трьох робочих днів з дня його прийняття. Рішення Уповноваженого органу є обов'язковим для виконання надавачем державної допомоги з дня його отримання.
4. Якщо за результатами перевірки інформації про незаконну державну допомогу Уповноважений орган має підстави для висновку про недопустимість державної допомоги для конкуренції або про проведення поглибленого аналізу допустимості такої допомоги для конкуренції, він починає розгляд справи про державну допомогу в порядку, визначеному статтею 11 цього Закону.
5. За результатами розгляду справи про державну допомогу, розпочатої внаслідок перевірки інформації про незаконну державну допомогу, Уповноважений орган приймає рішення відповідно до частини сьомої статті 11 цього Закону. Якщо надавач незаконної державної допомоги, щодо якої відкрито справу про державну допомогу, не подав інформації на запит Уповноваженого органу, остаточне рішення за результатами розгляду справи про державну допомогу приймається на підставі інформації, наявної в Уповноваженого органу.
6. Під час проведення перевірки інформації про незаконну державну допомогу строки, встановлені частиною п'ятою статті 10 і частиною шостою статті 11 цього Закону, не застосовуються.

7. Якщо за результатами розгляду справи про державну допомогу, розпочатої внаслідок перевірки інформації про незаконну державну допомогу, Уповноважений орган прийняв рішення про визнання державної допомоги недопустимою для конкуренції, така допомога підлягає припиненню та поверненню у порядку, визначеному статтею 14 цього Закону.

Стаття 13. Неналежне використання державної допомоги

1. Якщо Уповноважений орган під час проведення моніторингу державної допомоги або з будь-яких інших джерел отримав обґрунтовану інформацію про неналежне використання державної допомоги, що суперечить його рішенням про допустимість такої допомоги для конкуренції або про допустимість для конкуренції за умови виконання надавачем та отримувачами державної допомоги встановлених Уповноваженим органом зобов'язань, він проводить перевірку такої інформації в частині дотримання вимог цього Закону.
2. З метою проведення перевірки інформації про неналежне використання державної допомоги Уповноважений орган може надіслати надавачу та отримувачам державної допомоги вимогу щодо подання необхідної інформації.
3. Якщо за результатами проведеної перевірки встановлено, що неналежне використання державної допомоги призвело до надання незаконної державної допомоги, Уповноважений орган здійснює розгляд справи про державну допомогу відповідно до статей 11, 12 і 14 цього Закону.

Розділ 6

ПОВЕРНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ, НЕДОПУСТИМОЇ ДЛЯ КОНКУРЕНЦІЇ

Стаття 14. Порядок повернення державної допомоги, недопустимої для конкуренції

1. Уповноважений орган приймає рішення про повернення незаконної державної допомоги у разі визнання її недопустимою для конкуренції. Рішення про повернення такої державної допомоги надсилається надавачеві державної допомоги протягом трьох днів з дня його прийняття. Надавач державної допомоги зобов'язаний вжити необхідних заходів до забезпечення повернення незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції, її отримувачем відповідно до рішення Уповноваженого органу та повідомити Уповноваженому органу про виконання його рішення у встановлений строк.
2. Порядок повернення незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції, встановлюється Кабінетом Міністрів України.
3. У разі невиконання рішення про припинення або повернення незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції, Уповноважений орган

звертається до окружного адміністративного суду, територіальна юрисдикція якого поширюється на місто Київ, з позовом про визнання відповідного нормативно-правового чи акта індивідуальної дії, на підставі якого надавалася така державна допомога, незаконним та про припинення та/або повернення незаконної державної допомоги.

4. Якщо Уповноважений орган встановив, що незаконна державна допомога надається на підставі законодавчого акта, прийнятого без дотримання вимог цього Закону, він повідомляє про це відповідного надавача державної допомоги та Кабінет Міністрів України, який як суб'єкт права законодавчої ініціативи у встановленому порядку вносить пропозиції про приведення такого законодавчого акта у відповідність із цим Законом.

5. Уповноважений орган не може вимагати повернення незаконної державної допомоги після 10 років з дня набрання чинності нормативно-правовим чи розпорядчим актом, на підставі якого надавалася така допомога.

Розділ 7

ЧИННА ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА

Стаття 15. Перегляд чинної державної допомоги

1. Якщо Уповноважений орган за результатами розгляду повідомлення про чинну державну допомогу або за результатами моніторингу державної допомоги відповідно до розділу 8 цього Закону виявив ознаки того, що чинна державна допомога не є або більше не може вважатися допустимою для конкуренції, він надсилає надавачеві такої допомоги письмову вимогу щодо подання протягом 30 днів інформації та підтверджуючих документів про надання такої допомоги.

2. Якщо за результатами проведення аналізу інформації, отриманої від надавача державної допомоги, Уповноважений орган отримає підтвердження того, що чинна державна допомога не є або не може більше вважатися допустимою для конкуренції, він надсилає відповідному надавачеві державної допомоги рекомендації щодо:

- 1) внесення змін до програми державної допомоги;
- 2) запровадження додаткової процедури виконання програми державної допомоги;
- 3) припинення виконання програми державної допомоги.

3. Рекомендації Уповноваженого органу підлягають обов'язковому розгляду надавачем державної допомоги, якому вони надані. Про результати їх розгляду

Уповноважений орган повідомляється у місячний строк з дня отримання таких рекомендацій.

4. Якщо надавач державної допомоги подав у встановлений строк заперечення щодо виконання рекомендацій Уповноваженого органу, а Уповноважений орган після розгляду заперечення вважає необхідним виконання рекомендацій, Уповноважений орган приймає рішення про початок розгляду справи про державну допомогу в порядку, встановленому статтею 11 цього Закону.

5. Якщо надавач державної допомоги у встановлений строк подав письмову згоду на виконання рекомендацій Уповноваженого органу, Уповноважений орган за погодженням з надавачем державної допомоги визначає строк виконання рекомендацій. Надавач державної допомоги у визначений Уповноваженим органом строк має подати підтвердні документи щодо виконання рекомендацій у повному обсязі.

Розділ 8

ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ

Стаття 16. Реєстр державної допомоги та звітність

1. Реєстр державної допомоги складається та ведеться Уповноваженим органом за результатами проведення моніторингу державної допомоги та на підставі інформації про чинну державну допомогу, яка подається надавачами такої допомоги.

2. Реєстр державної допомоги оновлюється, зокрема даними про нову державну допомогу, що набрала чинності протягом звітного року, у тому числі про ту, надавачі якої підлягають звільненню від обов'язку повідомлення про нову державну допомогу відповідно до статті 7 цього Закону.

3. Надавачі державної допомоги зобов'язані щороку, до 1 квітня наступного року, подавати Уповноваженому органу у визначеному ним порядку інформацію про чинну державну допомогу, її мету, форми, джерела, отримувачів та їхні частки у загальному обсязі наданої протягом минулого фінансового року державної допомоги у межах відповідної програми або інформацію про те, що протягом звітного року державна допомога не надавалася.

4. Форма та вимоги щодо подання інформації про чинну державну допомогу визначаються Уповноваженим органом.

5. Отримувачі державної допомоги зобов'язані надавати відповідним надавачам такої допомоги повну та достовірну інформацію про чинну державну допомогу.

6. Якщо надавач державної допомоги не подав Уповноваженому органу інформації про чинну державну допомогу у встановлений цим Законом строк, Уповноважений орган надсилає йому письмову вимогу щодо подання протягом 30 днів такої інформації.

7. Уповноважений орган щороку, до 1 вересня наступного року, складає річний звіт про надання державної допомоги в Україні за попередній фінансовий рік та подає його Кабінетові Міністрів України. Такий звіт публікується в газеті "Урядовий кур'єр" та розміщується на урядовому веб-сайті.

8. Реєстр державної допомоги є відкритим, доступ до нього є безоплатним для всіх користувачів.

Стаття 17. Оскарження рішень Уповноваженого органу

1. Заінтересовані особи мають право оскаржити рішення Уповноваженого органу, прийняті відповідно до цього Закону, повністю або частково до окружного адміністративного суду, територіальна юрисдикція якого поширюється на місто Київ, у місячний строк з дня його одержання.

2. Прийняття адміністративним судом до розгляду заяви про визнання недійсним рішення Уповноваженого органу повністю або частково не зупиняє його виконання.

Розділ 9

ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності через три роки з дня його опублікування, крім частини другої статті 6, частини першої та пунктів 6-10 частини другої статті 8, частини другої статті 14, які набирають чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Усі надавачі державної допомоги протягом одного року з дня набрання чинності цим Законом зобов'язані подати Уповноваженому органу повідомлення про програми підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на день набрання чинності цим Законом. Подання повідомлення, його розгляд та розгляд справи про державну допомогу здійснюються у порядку, визначеному розділом 4 цього Закону.

3. Чинна державна допомога, що існувала на день набрання чинності цим Законом, яка відповідно до рішення Уповноваженого органу визнана недопустимою для конкуренції, має бути приведена у відповідність із цим Законом у строк, визначений Уповноваженим органом, але не більш як протягом п'яти років з дня набрання чинності цим Законом.

4. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) статтю 26 Господарського кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№ 18-22, ст. 144) викласти в такій редакції:

"Стаття 26. Державна допомога суб'єктам господарювання

1. Правові засади проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання та здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції встановлюються законодавством про державну допомогу суб'єктам господарювання";

2) частину третю статті 19 Кодексу адміністративного судочинства України (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., №№ 35-37, ст. 446) після слів "у сфері державних закупівель" доповнити словами "та рішень у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання, адміністративні справи за позовом Антимонопольного комітету України у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання";

3) у Законі України "Про Антимонопольний комітет України" (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 50, ст. 472; 2000 р., № 41, ст. 343; 2004 р., № 13, ст. 181; 2006 р., № 14, ст. 118; 2007 р., № 9, ст. 67; 2010 р., № 33, ст. 471; 2013 р., № 18, ст. 162):

статтю 3 доповнити пунктом 6 такого змісту:

"б) проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання та здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції";

частину першу статті 5 після слів "Про захист від недобросовісної конкуренції" доповнити словами "Про державну допомогу суб'єктам господарювання";

статтю 7 доповнити частиною п'ятою такого змісту:

"У сфері здійснення контролю за допустимістю державної допомоги для конкуренції Антимонопольний комітет України має повноваження, визначені Законом України "Про державну допомогу суб'єктам господарювання";

частину першу і перше речення частини другої статті 22⁻¹ після слів "законодавством про захист економічної конкуренції" доповнити словами "та про державну допомогу суб'єктам господарювання".

5. Установити, що тимчасово на період дії карантину, запровадженого Кабінетом Міністрів України в установленому законом порядку на всій території України з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби COVID-19, та до 31 грудня 2020 року подання, розгляд повідомлення про нову державну допомогу з пропозиціями щодо підготовки проектів законів, інших

нормативно-правових та розпорядчих актів, спрямованих на підтримку суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, внесення змін до умов чинної державної допомоги для цілі, передбаченої пунктом 2 частини першої статті 6 цього Закону, здійснюються у порядку, визначеному розділом 4 цього Закону з урахуванням особливостей, встановлених цим пунктом.

З метою належної підготовки повідомлень про державну допомогу надавачі державної допомоги можуть звертатися до Уповноваженого органу з метою отримання консультацій. Надавач державної допомоги обирає форму надання консультацій Уповноваженим органом. Уповноважений орган зобов'язаний надати консультацію надавачу державної допомоги не пізніше двох робочих днів після отримання запиту від надавача державної допомоги.

Повідомлення про нову державну допомогу вважається прийнятим до розгляду з моменту його надходження до Уповноваженого органу.

Рішення за результатами розгляду повідомлення про нову державну допомогу, поданого з урахуванням вимог цього пункту, приймається Уповноваженим органом протягом 15 днів з дня початку його розгляду.

За результатами розгляду повідомлення про нову державну допомогу Уповноважений орган приймає рішення щодо:

визнання підтримки суб'єкта господарювання, зазначеної у повідомленні про нову державну допомогу, такою, що не є державною допомогою відповідно до цього Закону, у тому числі внаслідок внесення надавачем державної допомоги змін до умов її надання;

допустимості нової державної допомоги для конкуренції, у тому числі внаслідок внесення надавачем державної допомоги змін до умов її надання;

допустимості нової державної допомоги для конкуренції, за умови виконання надавачем та отримувачами державної допомоги встановлених Уповноваженим органом зобов'язань;

визнання нової державної допомоги недопустимою для конкуренції.

Якщо протягом строку розгляду повідомлення про нову державну допомогу, встановленого цим пунктом, Уповноважений орган не прийняв рішення, рішення про допустимість нової державної допомоги для конкуренції вважається прийнятим.

Прийняття рішення про визнання нової державної допомоги недопустимою для конкуренції не позбавляє надавача державної допомоги права повторно

звернутися до Уповноваженого органу з повідомленням про нову державну допомогу.

{Розділ 9 доповнено новим пунктом 5 згідно із Законом № 692-IX від 16.06.2020}

5⁻¹. Установити, що вимоги цього Закону не поширюються на заходи, передбачені Законом України "Про особливості реформування підприємств оборонно-промислового комплексу державної форми власності".

{Розділ 9 доповнено пунктом 5⁻¹ згідно із Законом № 1630-IX від 13.07.2021}

5⁻². Установити, що вимоги цього Закону не поширюються на передачу у власність організаціям водокористувачів об'єктів інженерної інфраструктури міжгосподарських та внутрішньогосподарських меліоративних систем, що перебувають у державній власності, комунальній власності, яка здійснюється відповідно до Закону України "Про організації водокористувачів та стимулювання гідротехнічної меліорації земель".

{Розділ 9 доповнено пунктом 5⁻² згідно із Законом № 2079-IX від 17.02.2022}

5⁻². Під час дії воєнного стану норми статей 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 цього Закону та інші норми законодавства, що впливають із зазначених статей цього Закону, не застосовуються.

Державна допомога, що надається під час дії воєнного стану, є допустимою.

Надавачі державної допомоги звільняються від обов'язку:

повідомлення про нову державну допомогу та про пропозиції щодо внесення змін до умов чинної державної допомоги, якщо така державна допомога надається під час дії воєнного стану та протягом одного року після його припинення або скасування;

подання інформації про чинну державну допомогу, надану під час дії воєнного стану та протягом одного року після його припинення або скасування.

Виключення, передбачені цим пунктом, не застосовуються до надання державної допомоги через Фонд розвитку підприємництва. Положення цього Закону застосовуються до такої державної допомоги у повному обсязі.

{Пункт 5⁻² розділу 9 доповнено абзацом згідно із Законом № 3720-IX від 21.05.2024 з урахуванням змін, внесених Законом № 3720-IX від 21.05.2024}

{Розділ 9 доповнено пунктом 5⁻² згідно із Законом № 2134-IX від 15.03.2022; в редакції Закону № 2175-IX від 01.04.2022}

6. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом:

подати до Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законодавчих актів України у відповідність із цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом;

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом.

Президент України П.ПОРОШЕНКО

м. Київ

1 липня 2014 року

№ 1555-VII